

Forskningsresultater relevant for ulike omsorgsendende intervensjoner, presentert for ekspertgruppa

Innhold

Spørsmål	1
Oppsummerte forskningsresultater	1
Tillit til resultatene.....	6
Litteraturliste	6

Spørsmål

Hva er effekten av ulike omsorgsendrende intervensjoner for foreldre med barn 0-6 år i risiko for omsorgssvikt?

Spørsmålet nærmere spesifisert (PICO-format):

Populasjon (hvem gjelder dette): Foreldre med barn 0-6 år i risiko for omsorgssvikt (inkluderer studier som ser på relevante underpopulasjoner som f.eks kognitive vansker, rusproblemer, psykiske lidelser)

Intervensjon: Omsorgsendrende intervensjoner inkluderer både manualbaserte tiltak som f.eks ABC, Tripel P, COS (I og P) o.l, samt intervensjoner som inneholde relevante omsorgsendrende elementer.

Sammenlignes med: Ingen intervensjoner, og eller ikke-omsorgsendrende intervensjoner

Utfallsmål (det man vil oppnå):

- Øke barnets trivsel og utvikling
- Bedre / styrke foreldreferdigheter (parenting)

Oppsummerte forskningsresultater

Relevante resultater fra systematiske oversikter og retningslinjer

Ulike typer intervensjoner var inkludert i den relevante oppsummerte forskningen, noe som gjør det vanskelig å identifisere de virksomme elementene i de ulike tiltakene. Forskingen viste at flere intervensjoner og tilnærminger har positive effekter. Bufdirs og ekspertgruppens vurdering er at det ikke er mulig å anbefale noen spesifikke tilnærminger/metoder fremfor andre, basert på kunnskapen vi hadde tilgjengelig.

I presentasjonen av relevante resultater nedenfor har vi valgt å ikke ta med resultater vi har vurdert at vi kan ha svært liten tillit til (vurdert med GRADE-kriterier).

Fra SBU 2018 Öppenvårdsinsatser för familjer där barn utsätts för våld och försummelse. En systematisk översikt och utvärdering inklusive ekonomiska och etiska aspekter

Tabell 1: Tabell 3. fra SBU 2018 som viser effekten av Parent Child Interaction Therapy (PCIT) på ulike utfallsmål.

Tabell 3 fortsättning

Insats	Minskat våld og forsummelse	Utfallsmått hos barn	Samspel og anknytning	Utfallsmått hos foraldrar	Kommentar
6. Parent Child Interaction therapy (PCIT) vs. sedvanlig insats/vantelista	Familjer som har deltagit i PCIT har færre anmalingar till sociala myndigheter jämfört med sedvanlig insats Begränsat underlag (⊕⊕○○)	Barn som har deltagit i PCIT har mindre utagerande beteende jämfört med barn som deltagit i sedvanlig insats Begränsat underlag (⊕⊕○○)	Föräldrar och barn som har deltagit i PCIT har mer positivt och mindre negativt samspel jämfört med sedvanlig insats Begränsat underlag (⊕⊕○○)	Otillräckligt underlag (⊕○○○)	Fördel för PCIT jämfört med sedvanlig insats/vantelista avseende minskat våld og forsummelse, barnens utagerande beteende og samspel mellan barn og foraldrar

Tabellen over viser at familier som fikk Parent Child Interaction Therapy (PCIT) hadde muligens mindre vold og forsømmelse ovenfor barna, samt mindre utagering hos barnet og bedre samspill mellom barn og foreldre sammenlignet med vanlig praksis. Disse resultatene har noe begrenset forskningsunderlag, vurdert med kriteriene til SBU, og man kan derfor ha begrenset tillitt til resultatene.

Tabell 2: Tabell 4.3 fra SBU 2018 som viser effekten av manualbaserte insatser.

Tabell 4.3 Sammanfatning av det vetenskaplige underlaget for manualbaserte insatser.

Insats	Minskat våld og forsummelse	Utfallsmått hos barn	Samspel og anknytning	Utfallsmått hos foraldrar	Kommentar
1. Anknynings-baserade insatser vs. sedvanlig insats (Attachment and Bio-behavioral Catch-up (ABC), Short-term attachment based intervention, Promoting First Relationship (PFR))	Otillräckligt underlag (⊕○○○)	Otillräckligt underlag (⊕○○○)	Barn som deltagit i en anknyningsbaserad insats har mindre desorganisert anknynning jämfört med barn som fått sedvanlig insats Begränsat underlag (⊕⊕○○)	Otillräckligt underlag (⊕○○○)	Fördel for anknynings-baserad insats jämfört med sedvanlig insats avseende anknynning mellom barn og foraldrar

Tabellen over viser at familier som fikk Attachment and Bio-behavioral Catch-up (ABC) hadde muligens mindre risiko for å utvikle desorganisert tilknytning sammenlignet med vanlig praksis.

Disse resultatene har noe begrenset forskningsunderlag, vurdert med kriteriene til SBU (GRADE), og man kan derfor ha begrenset tillitt til resultatene.

SBU har også oppsummert kvalitative studier for å undersøke insatser for familier der barn utsettes for vold og forsømmelse.

Ut fra de oppsummerte kvalitative studiene viser resultatene at det er viktig for foreldrene at saksbehandlerne viser tillit, varme og respekt. Det bør også vurderes nøye hvilket miljø tiltaket gjennomføres i. Foreldrene ønsker også praktisk støtte både under og etter gjennomføringen av tiltaket.

[Fra Rayce et al 2017. Effects of parenting interventions for at-risk parents with infants: a systematic review and meta-analyses](#)

Tidlige foreldreintervensjoner tar sikte på å støtte familier der spedbarn er i fare for skjevutvikling. Formålet med denne systematiske oversikten er å systematisk gjennomgå effekten av foreldreintervensjoner på barns utvikling og på foreldre-barn samspillet for familier i risikogruppen med spedbarn i alderen 0-12 måneder.

Spedbarnsalderen er en kritisk fase i livet hvor trygge, omsorgsfulle og responsive omsorgspersoner er avgjørende for spedbarnets utvikling.

Rayce et al 2017 viser at intervensjoner som ble gitt tidlig til familier med spedbarn i risiko så ut til å:

- øke barnets trivsel og utvikling («*child behaviour*»)
- styrke foreldre-barn relasjonen
- øke mors sensitivitet

Den systematiske oversikten viste ingen effekt på barnets kognitive utvikling eller internaliserende/eksternaliserende atferd hos barnet.

[Dahlgren et al. 2021: Tiltakshåndboka, RBUP: Oppsummert forskning om effekt av tiltak for barn og unges psykiske helse.](#)

Oversikten det vises til i RBUP sin tiltakshåndbok omfatter 101 eksperimentelle og observasjonelle studier. I studiene i oversikten ble Positive Parenting Program (Triple-P) sammenliknet med en kontrollgruppe.

Resultatene viser at Triple - P har små til moderate positive effekter ved korttids- og langtids oppfølging på:

- psykososiale utfall hos barnet
- foreldreferdigheter
- foreldrenes egenmestring og foreldretilpasning
- foreldrenes relasjon seg imellom

Triple – P har effekt på ovennevnte utfallsmål, men vi vet ikke hvilke elementer i tiltaket som gir denne effekten. Hvorvidt Triple – P er bedre enn andre foreldrekurs er usikkert.

[National Institute for Health and Care Excellence \(NICE\) \(2017\). Child abuse and neglect. NICE guideline](#)

I denne retningslinjen har de oppsummert resultatene fra både hjemmebaserte intervensjoner og foreldreprogram, og fant noen positive resultater.

Hjemmebaserte intervensjoner

Hjemmebaserte intervensjoner ble beskrevet som regelmessige sesjoner i hjemmet, hvor det ble gitt råd og støtte til barnets utvikling, sikring av barnet, foreldreferdigheter og til hvordan få tilgang til helse- og sosialtjenester og andre tjenester ved behov. Intervensjonen innebærer også følelsesmessig støtte til foreldrene og råd om sosiale støttenettverk.

Fem studier har sett på resultater av hjemmebaserte intervensjoner på foreldreferdigheter og foreldre-barn relasjonen. Av de studiene viste tre studier signifikant effekt knyttet til foreldreferdigheter. Ingen studier fant effekt på foreldre-barn relasjon.

De så også på resultater av hjemmebaserte intervensjoner for barnets helse og trivsel, og fant syv studier som har sett på dette. Av disse studiene viste en studie positive resultater på barnets atferd, ved bedre skåre på internaliserende og eksternaliserende atferd. En studie viste også signifikant effekt på antall barn med internaliserende atferd.

Oppsummert kan vi si at det finnes noe forskningen som viser at hjemmebaserte intervensjoner:

- har positiv effekt på foreldreferdigheter
- har positiv effekt på barnets trivsel og utvikling (eksternaliserende og internaliserende atferd)

Foreldreprogram

I retningslinjen oppsummerte de også resultatene av foreldreprogram (parenting programs). Foreldreprogram var opplæringsintervensjoner (kurs) gitt over relativt kort tid, som 3-4 måneder, med fokus på å forbedre foreldreferdigheter. Eksempel på slike foreldreprogram er Triple P og Parents Under Pressure.

De undersøkte resultater av foreldreprogram på foreldreferdigheter og foreldre- barn relasjonen. De fant at to studier av moderat kvalitet viste positive resultater på foreldreferdigheter (målt ved foreldres kunnskap og atferd). En av disse studiene inkluderte foreldre med innlæringsvansker. En studie av moderat kvalitet viste signifikant effekt på selvrappporterte mål på foreldreatferd (Triple-P parenting programme).

De undersøkte også resultater ved foreldrekurs på barnets trivsel og utvikling. En studie av moderat kvalitet viste at barn (intervensjon: Parents Under Pressure) viste en signifikant forbedring i atferd, målt med SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire).

Oppsummert kan vi si at det finnes noe forskningen som viser at foreldreprogram:

- forbedret foreldreferdigheter («parenting»)
- sannsynligvis har effekt på barnets trivsel

[Gerds-Andresen, T. \(2021\). Circle of Security-Parenting: A Systematic Review of Effectiveness When Using the Parent Training Programme with Multi-Problem Families.](#)

Selv om COS-P som tiltak ikke er utviklet for målgruppen hvor det er bekymring for omsorgssituasjonen, er COS-P hyppig brukt i praksis i dag, og tiltaket inngår derfor i kunnskapsgrunnet. Gerds-Andresen, 2021 (systematisk oversikt) så på effekten av Circle of Security-Parenting (COS-P).

Tabellen under er utarbeidet ved Bufdir ut fra resultatene som er oppgitt i oversikten (Gerds-Andresen, 2021), slik at man ut fra GRADE- kriterier har vurdert hvor stor tillit vi kan ha til resultatene. For mer om GRADE og tillit til resultatene, se nederste avsnitt.

Tabell 3. Effekten av COS-p på utfallsmål hos barn og hvilken tillitt vi kan ha til disse resultatene.

Effekten av COS-p på utfallsmål hos barn	Tittel foredrag	Resultat	Tillit til resultatet
Barnets tilknytting En studie (Cassidy et al., 2017)		COS-p ga ingen effekt på barns tilknytting	⊕⊕○○ Liten (Bias på grunn av manglende blinding og kun en studie)
Barns internaliserende eller <u>eksternaliserende</u> atferd Tre studier (Cassidy et al., 2017; <u>Pazzagli et al., 2014</u> ; <u>Perrett et al., 2015</u>)		COS-p ga ingen effekt på barns atferdsproblemer	⊕⊕⊕○ Middels (Bias på grunn av manglende blinding)
Barnets fungering En studie (Cassidy et al., 2017)		COS-p ga ingen effekt på barnets fungering	⊕⊕○○ Liten (Bias på grunn av manglende blinding og kun en studie)

Tabellen over viser at COS-P ga trolig ingen effekt på barns tilknytning, atferd eller fungering, og vi kan ha liten til middels tillit til disse resultatene.

Oversikten viser også at COS-P muligens øker mødrenes respons når barn er urolige.

Fra O`Hara 2019 Video feedback for parental sensitivity and attachment security in children under five years:

Denne systematiske oversikten viser at det er noe evidens for at bruk av videoveiledning kan øke foreldres sensitivitet for barn som er i risiko. Noen av kjerneelementene i videoveiledning er:

- filming av samspill mellom foreldre og barn i lek eller dagligdagse omsorgssituasjoner
- utvelgelse av videoklipp av øyeblikk av samhandlingen som viser barnets initiativ til kontakt og eksempler på foreldrenes tilpassede respons på barnets signaler
- foreldre og veilederen ser på de utvalgte opptakene sammen hvor veilederen gir støtte til forelderen

Kjerneelementene er interessante her, fordi forståelsen og tilnærmingen kan ha overføringsverdi også til andre typer tiltak enn videoveiledning. For mer informasjon om relevante resultater for videoveiledning, se vedlegg Y-videoveiledning.

Effekt av sensitivitets og responsivitetstrening, opplæring i grunnleggende omsorg og videoveiledning

Forskning har vist at disse tilnærmingene sannsynligvis har positiv effekt på målgruppen. For mer informasjon om resultater for disse tilnærmingene, se vedlegg Y, Y og Y.

Tillit til resultatene

Når vi bruker oppsummert forskning, så er det viktig å si noe om hvor mye tillit vi kan ha til resultatet. Det handler om hvor trygge vi kan være på at resultatet gjenspeiler virkeligheten. GRADE er et system vi bruker for å kunne bedømme tilliten til resultatet. I GRADE vurderer vi blant annet:

- hvor godt studiene er gjennomført
- om studiene er store nok
- om studiene er like nok
- hvor relevante studiene er
- om alle relevante studier er fanget opp

I GRADE profiler er det en firepunktsgradering for hvor mye man kan stole på resultatene, vurdert fra svært lav, lav, moderat til høy. For mer informasjon kan du lese mer her: [GRADE approach | Cochrane Training](#)

Litteraturliste

1. Gerds-Andresen, T. (2021). Circle of Security-Parenting: A Systematic Review of Effectiveness When Using the Parent Training Programme with Multi-Problem Families. *Nordic Journal of Social Research*. 2021, 12 (1), 1-26. 10.7577/njsr.3482
2. National Institute for Health and Care Excellence (NICE) (2017). *Child abuse and neglect*. NICE guideline [NG76]. National Institute of Health and Care Excellence. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng76>
3. Rayce SB, Rasmussen IS, Klest SK, *et al* (2017). Effects of parenting interventions for at-risk parents with infants: a systematic review and meta-analyses *BMJ Open* 2017;7:e015707. doi: 10.1136/bmjopen-2016-015707
4. Tiltakshåndboka, RBUP: Dahlgren, A., Biedilæ, S., Morken, I.S og Elvsåshagen, M. (2021). Omtale av oppsummert forskning på tiltak: familieterapi og foreldreveiledning. I *Tiltakshåndboka: oppsummert forskning om effekt av tiltak for barn og unges psykiske helse*. ISSN: 2703-8386. DOI
5. SBU 2018. Öppenvårdsinsatser för familjer där barn utsätts för våld och försummelse. En systematisk översikt och utvärdering inklusive ekonomiska och etiska aspekter
6. O'Hara 2019 . Video feedback for parental sensitivity and attachment security in children under five years (Review)

